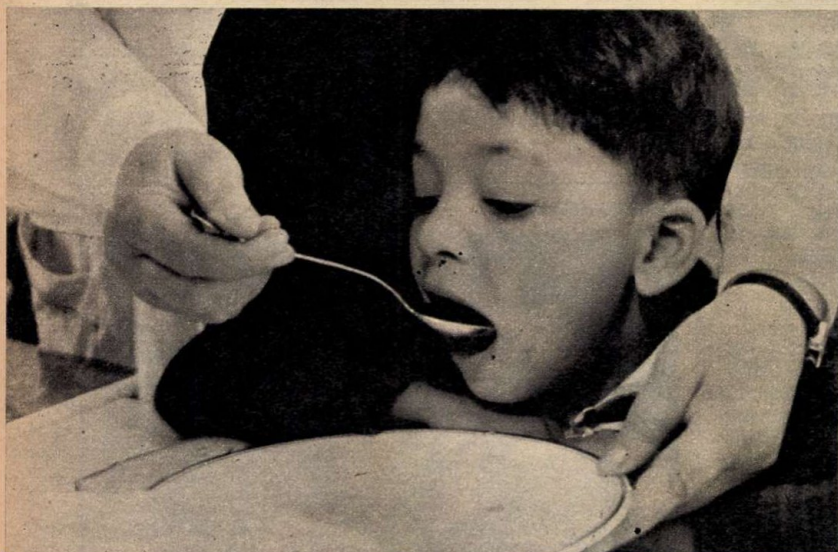

X 323.1 cigány

Figyelő tekintettel

A CSAPI CIGÁNYKOLLÉGIUMBAN

A kanálfogást is ezután kell megtanulni. Tanárok, nevelők türelme is szükséges hozzá

X 37:06

Nehéz feladat: szépen, rendesen beágyazni

Zala megyében, Csapiban, egy átalakított kastélyban ez év őszén általános iskolai cigánykollégium kezdte meg működését.

Az első az országban.

Ebédidő van, tódul a gyereksereg az ebédlőbe. Nem az éhség hajtja őket, hiszen a tízórai is bőséges volt, hanem a kíváncsiság. Van, aki bátran mer a levestől, de olyan is akad még, aki nem tudja kézbe fogni a szedőkanalat. Megvárja, míg telemerik a tányérját, s már tűnne el vele a sarokba, ahogyan ezt otthon szokta, törökülésben, térdje közé szorítva a tányért, de visszaülletik szépen a helyére, s enni tanítják.

Nehezen múlt el az első két hetük a csapi cigánykollégistáknak! A kócos kis apróságok, akik a faluszéli putrikból jö-

tek, jóformán itt ismerkedtek meg a mindennapi élet alapvető szokásaival, s egy mással. Itt vették tudomásul, hogy a vend cigány gyerek is olyan, mint a „pula”, s nem szabad lenézni a kolompárnak a históriást se! Keveset, nagyon keveset hoztak magukkal ezek a gyerekek otthonról. Szoktatni kellett őket, mert a legtöbb gyerek nem ismerte otthonában a széket, asztalt, nem tudott rendesen enni, félt a zuhanyozótól, és cukor helyett elfogyasztotta a fogkrémet. Rádásul a felnőtt hozzátartozók is zavarták őket. Gyakran eljöttek Csapira, órákra, fél napokra, letelepedtek a kastély-kollégium kerítése mellett, hogy lássák: jól van-e a gyerek. S kérték: engedjék már el a gyerekeket egy kis kimenőre, mert belebetegsznek a tanulásba.

Egy hónap helyett, két hét múltán ha-zaengedték a lurkókat, s a tanítók tele voltak aggódó várakozással: vajon visszajönnek-e? Igen... Jöttek vissza a gyerekek szépen. Kit szekéren hoztak, volt, aki lovon érkezett, vagy kézenfogva vezette az anyja.

Különös kollégium ez...

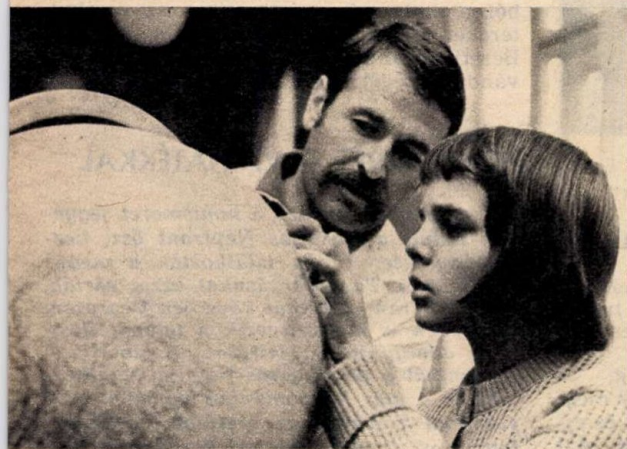
A tanulók óra közben váratlanul még gyakran bejelentik: elfáradtam, hagyjuk abba a munkát. A tanító számára itt a csengetés nem pihenésre jelez. A gyerekekkel kell lennie a szüneten is, sőt éjszaka is. Milyen öröm volt az az este, amikor a hálóteremben a nagyobbak közül egy, meseolvasásra vállalkozott. Hát még, amikor televízió elé ülhettek!

Televízió! Az 1970-es felmérés alapján a nagykanizsai járásban 157 cigányra jut egy tévé. S tudni kell, hogy ezek a gye-

Első osztályosok, az első betűket tanulják

(Fotó: Bohanek Miklós)

Merre van Budapest?

A kollégium szomszédságában van az iskola. Az udvar most hangosabb, mint máskor

rekek, akik a kollégiumba kerültek, minden formában a legnehezebb körülmények között éltek otthon.

Beszéljünk egy kicsit arról, ami a gondolatot adta ahhoz, hogy cigánykollégiumot létesítsenek Csapiban. Zala megyében száz évvel ezelőtt a lakosságnak csak 0,37 százaléka volt cigány, ma már több mint hat százalék, s ezek hatvan százaléka analfabéta. Az általános iskolásoknak tizenegy százaléka cigánygyerek, hat év múlva ez az arány megduplázódik. A nagkanizsai járásban az első osztályosoknak az egyharmada cigány. Közülük, akik beiratkoztak az első osztályba, alig akadt, aki befejezte a nyolc általánost. Szakmát pedig jóformán egy sem tanult.

A csapi kollégium csepp a tengerben, kezdet csak, de jó iránya annak az útkezesésnek, amellyel segíteni akarnak a ne-

hez körülmények között élő cigánygyerekeken.

A kollégium igazgatója, Csabai Béla és Kotnyek István tanár, járási művelődési osztályvezetője szenvedélyesen kutat most is azok után, akiknek jobb lenne itt, a kollégiumban.

— Mennyivel járulnak hozzá a szülők a kollégiumi ellátáshoz? — kérdeztem Kotnyek Istvántól.

— Most még semmivel. De talán eljön ennek is az ideje, hogy hozzájárulást kérhetünk.

— „Fehér holló” marad a csapi kollégium, vagy lesz társa is?

— Feltétlenül szükség volna többre is. De, hogy lesz-e? Sok múlik ezen az első esztendőn...

— Két és fél millió forintba került a kastély átépítése, rendbehozása. Mire ezek a gyerekek a negyedik osztályt befejezik, már elkészül a felső tagozatos cigánykollégium is. Aztán a szomszéd községben, Galambokon, cigány iskola-előkészítőt tervezünk, hiszen tapasztalatunk szerint sok gyerek, kora ellenére, éretlen a tanulásra. Fel kell készíteni őket.

Közben a falu végére értünk. A csapi végletek másik pólusához. Elindultunk a kastélyból, ahol féltő gondoskodás közepette élnek a gyerekek, és megálltunk a kicsi település közepén, viskók és népes családok között. A kép ismerős. De innen, erről a faluszélről megindult az átáramlás — a társadalom hathatós segítségével — a viskókból az emberibb, kulturáltabb élet felé.

András Ida